

ÎNNOIRI MILITARE ȘI EVENIMENTE MAI IMPORTANTE DIN VIAȚA ARMATEI AUSTRIECE ÎN PERIOADA 1849-1859 OGLINDITE ÎN „GESCHICHTE DES K.U.K. INFANTERIEREGIMENTS NR. 63” ÎNTOCMITĂ DE CĂPITANUL MICHAEL SCHNEIDER, BISTRIȚA, 1906

La sfârșitul războiului revoluționar de la 1848-1849 Regimentul II grăniceresc de la Năsăud se afla dispersat în diferite regiuni ale Transilvaniei, Banatului, Bucovinei și Galiției, în scopul menținerii ordinii. Regimentul, ca și districtul din care făcea parte, a suferit pierderi în această perioadă, numărul militarilor căzuți fiind de 500, la care se adaugă pierderi materiale și din rândul civililor. La 11 august 1849, generalul Ludwig Wolgemuth, guvernatorul civil și militar al Transilvaniei, dispune dezarmarea tuturor locuitorilor din această provincie, inclusiv a Regimentului românesc de la Năsăud.

În a doua parte a anului 1850, grănicerii sunt lăsați la vatră, prilej cu care ei caută să-și refacă locuințele complet distruse. Mare parte dintre ei încep activități meșteșugărești, comerciale sau de plutărit; de asemenea, sunt prezenți și în minele de la Rodna. În această situație se găsea Regimentul grăniceresc de la Năsăud în timpul reformelor inițiate de Franz Iosif.

Capitolul 15

1849-1859. Înnoiri militare și evenimente importante

Sângeroaselor deznodăminte al anului 1849 de pe câmpurile de bătlie le-au urmat 10 ani de pace.

În decursul acestei pașnice perioade a binevoit Majestatea Sa a Înaltului nostru Comandant Suprem, în locul reformelor și îmbunătățirilor obișnuite doar parțiale de până atunci, o ordonare bazată pe principii clare, de a realiza o muncă pentru pace, temeinică și însemnată pentru desăvârșirea armatei, în toate domeniile vieții acesteia.

În felul organizării armatei se făcure chiar de la început schimbări noi și importante.

Până în anul 1848 nobilimea era scutită legal de îndeplinirea serviciului militar, deși aceasta nu făcea nici un uz de acest privilegiu, mai mult chiar, fiii săi serveau în număr mare ca voluntari în armată.

De asemenea, perioada de stagiu era una diferită până în acea perioadă, respectiv 14, 10

sau 8 ani, chiar dacă încorporările au fost efectuate în cercurile de recrutare ale țărilor germane și slave, din cele ungare sau italienești, cu care Tirolul se afla pe picior de egalitate.

Peste aceasta, centrele porturilor libere din Triest și Fiume, ca și Dalmația, unde aveau loc recrutări voluntare pentru flotă și neoficiale pentru armata terestră, au rămas complet în afara conscripției.

Prin prescripția provizorie, care a fost dată de către Majestatea Sa Franz Josef I la 5 decembrie 1848, la puține zile după urcarea lui pe tron, a fost inițiată asimilarea. Scutirea nobilimii promisă prin patenta de recrutare din decembrie 1827 de-acum înceta. Prin patenta Imperială din 19 aprilie 1850 a fost extinsă pe mai departe durata de reangajare în armată de numai 8 ani și la țările Coroanei maghiare, mai departe prin Patenta Imperială din 2 februarie 1852, recrutarea cu reangajare de 8 ani în Dalmația, ca și prin patenta din 9 februarie același an pentru orașele Buccari, Fiume și Triest împreună cu zona orașelor sale, însă totuși aplicarea acestei măsuri la Triest a fost momentan amânată.

Armata de odinioară a provinciilor germane era constituită din recruți și rezerviști din toate specialitățile și ducea astfel lipsa vitejiei războinice, ca simplă trupă de infanterie. Infanteristul trebuia să servească până la 45 de ani, dar dacă a mai servit deja ca soldat, până la 38 de ani, și era sustras de asemenea de la viața cetățenească și din calculele de întreținere. Acestor inconveniente le veni în întâmpinare patenta imperială din 31 iulie 1852 prin care Institutul armatei de uscat era desființat și era organizată o rezervă pentru toate țările monarhiei cu excepția granițelor militare. Conform acesteia, fiecare soldat al armatei care aparținea stării de rigoare a trupei, fără deosebire de specialitate și de denumirea trupei sau branșei, era obligat să îndeplinească încă un serviciu de rezervă de 2 ani după satisfacerea celor 8 ani sau mai mult, în mod disciplinar, conform legii, obligație care consta în aceasta, că trupa de rezervă lăsată în patria ei în condiții normale de pace este îndatorată să

se întoarce în serviciul activ în cazul unui război sau în cazul începerii evenimentelor excepționale, pe toată durata acestora.

Ca un pas mai important pe mai departe, de a realiza echivalarea tuturor cetățenilor în fața legii și „reglementarea organizării armatei în mod uniform pe tot teritoriul imperiului”, este de văzut patenta imperială din 29 septembrie 1858. Conform hotărârilor acesteia, armata este organizată: prin înrolarea cadeților în instituții militare, prin intrare voluntară, prin succesiunea anilor de recrutare, și a funcției și prin înnoirea voluntară a serviciului deja îndeplinit. Înrolarea este obligatorie. Scutirile de aceasta au loc doar în anumite cazuri caracteristice. Serviciul în armată durează 8 ani. După îndeplinire mai este încă de îndeplinit serviciul de rezervă.

În timp ce soldații au pierdut medalia de argint pentru vitejie care se afla în posesia lor deja de mai demult (a cărei primă clasă a fost emisă de Împăratul Josef al II-lea înaintea deschiderii campaniei contra turcilor din 1788 în același timp cu medalia de aur pentru vitejie, cea de-a doua clasă de către Împăratul Ferdinand după încheierea victorioasă a campaniei contra Sardiniei din 1848), de îndată ce ei au cucerit-o pe cea de aur printr-o nouă faptă de arme, la 6 iunie 1849, un decret ministerial făcu cunoscut Ordinul Împăratului, ca pe viitor posesorii de medalii de vitejie, chiar dacă ei obțin un grad superior, „să nu renunțe la cele prim-obținute, așa că toate cele 5 însemne de vitejie pot să împodobească pieptul unui astfel de viteaz”. Medalia de aur și de argint Clasa I „dă fiecăruia dreptul la o alocație a salariului sistematizată complet sau doar pe jumătate”, astfel că posesorul ambelor medalii obține venituri secundare care sunt legate de aceasta pentru fiecare din ele.

Cu ordonanța Imperială din 25 septembrie 1849 Majestatea Sa a fondat un însemn al serviciului militar pentru ofițerii (după al 25-lea și al 50-lea an de serviciu) și trupă (după al 8-lea și al 16-lea an) armatei terestre și flotei imperiale. Scopul acestui însemn de serviciu constă în recunoașterea serviciului militar îndelungat și de calitate și în aceasta oamenii loiali sunt câștigați pentru serviciul de război iar indivizii utili sunt destinați continuării serviciului militar.

Pentru recompensarea serviciilor militare, devotamentului corespunzător ca și a meritelor mai importante în vreme de pace și război, Majestatea Sa a binevoit, prin Înalta Hotărâre din 22 octombrie 1849 de a adăuga crucea meri-

tului militar la banda medaliei de vitejie și prin Înalta Hotărâre din 2 decembrie 1849 de a înființa Ordinul „Franz Josef” cu trei clase. Crucea meritului militar avea doar o clasă. Nu s-a acordat nici o preferință pentru nobili sau privilegii asemănătoare. Cu aceasta sunt luați în considerare doar ofițerii combatanți, care au realizat servicii deosebite de folositoare în război prin înaltă conștiință și hotărâre, în vreme de pace prin zel și putere de muncă ieșite din comun.

Pe 16 octombrie 1849, Majestatea Sa extinde ordinul peste întreaga armată.

Ca autoritate centrală peste armata imperială și regală a fost întemeiat „Înaltul Comandament Suprem”. Cele 12 corpuri de armată existente, de infanterie, unul de rezervă și unul de cavalerie, au fost împărțite în patru armate. Comandamentul primei armate își avea sediul la Viena, al celei de-a doua la Milano, al celei de-a treia la Ofen, al celei de-a patra la Lemberg.

Pentru „căpitan-locotenent” și „sublocotenent-de îndatorire mai mare sau mai mică” a fost creată denumirea de rang „Căpitan clasa 2-a și „Sublocotenent clasa 1-a și a 2-a”.

Cu Înaltul Ordin din 30 august 1849 a fost introdusă pentru infanterie haina albă cu guler scrobit și rând dublu de nasturi ca și în locul hainei-capot cenuși, paltonul cenușiu cu două rânduri de nasturi. Ca însemn de rang pentru ofițerii superiori și de stat major intrau stelele în locul șnurului. Doctorul de regiment obține pe lângă îndatoriri însemnele de grad ale căpitanului, jumătatea mai în vârstă a medicilor șefi pe acelea ale locotenenților majori, cei mai tineri pe acelea ale locotenenților.

Anul 1850 pregăti sfârșitul îndelung așteptat al dezordinii obișnuite de până atunci, că indivizii cu reputație proastă din artilerie și cavalerie să fie mutați la infanterie. Indivizii pedepsiți de două ori marțial au fost încartiruiți în companiile disciplinare organizate în garnizoanele Komore, Timișoara, Alba-Iulia, Theresienstadt, Olmutz și Mantua.

La 1 noiembrie apără pentru prima dată monitorul armatei.

La 20 noiembrie armata suspendă suplimentarea pusă în anul precedent la constituție în jurământul de drapel.

Cu 1 martie 1851 intră în vigoare un nou regulament de exerciții și instruire.

Pălăria cu boruri aurii, prevăzută cu penaj negru de cocoș, a ofițerilor de stat major din infanterie a fost înlocuită prin căciula de ulan. Aceasta obține ca emblemă vulturul imperial în locul cocardelor și împletiturilor de până atunci.

Către mijlocul anului s-a realizat o normalizare a salariului pe timp de pace. Salariul anual al locotenentului clasa a 2-a era de 400, a locotenentului clasa 1 de 450, a locotenentului major 500, a căpitanului clasa a 2-a 700, a căpitanului clasa 1-a 900, a maiorului 1200, a locotenent-colonelului 1500, a colonelului 1800 de guldeni. Salariul pe timp de pace află o mărire lunară în situație de alarmă, și chiar la ofițerii inferiori cu 12, căpitani cu 20, maiori și locotenenți colonei cu 35, la colonei cu 40 de guldeni. În vreme de război, mărirea lunară a salariului de pace se ridică la ofițerii subordonați cu 20, căpitani cu 30, maiori cu 60, locotenenți-colonei cu 80, la colonei cu 120 guldeni monedă convențională.

Pentru a asigura în armată capacitatea continuă de ripostă și o organizare normală prin trupa instruită sub toate aspectele, Înalțul Comandant Suprem dispuse prin ordinul din 1 august 1852 sistemul modificat de depozit după diverse specialități. Fiecare regiment de infanterie de linie obține un batalion de depozit cu 4 companii. Despre aceasta mai multe la organizarea Regimentului în anul 1860.

Pentru grănicerii militari a intrat în vigoare prin patentă din 7 mai 1850 o nouă lege de bază, care le dădea „vitejilor și credincioșilor grăniceri”, cărora le oferea avantaje esențiale, ca o „mulțumire cinstită din partea Împăratului lor”. Organizările militare ale graniței nu aflară prin aceasta nici o schimbare, poate doar raporturile cetățenești, care purtară înainte de aceasta un pur caracter feudal. Raportul de utilizare a dreptului de proprietate dedus din asociațiile nobiliare de arendare existente până atunci după legea de proprietate a grănicerilor din 1807 se suprimă, și toate bunurile care se aflau în posesia locuitorilor de la graniță deveniră de acum înainte proprietatea comună a comunităților de graniță. Se ridicau limitările impuse până acum grănicerilor în învățarea comerțului, a meșteșugurilor, artelor și științelor, mai departe se încheia obligația de odinioară în a realiza munca fiscală plătită și neplătită. În orașele existente sub numele de comunități militare de graniță intră în aplicare norma de conscripție și recrutare generală.

Un Înalț ordin din 21 ianuarie 1851 prescrie unirea corpului ingineresc cu cel de sapeuri și mineri, cele trei corpuri constituind acum unul singur: arma de geniu. Cu Hotărârea Imperială din 6 aprilie 1860 au fost create în locul celor 12 batalioane de geniu de până atunci, două regimente de geniu, care constau fiecare din 4

batalioane de infanterie și un divizion de depozit. 4 batalioane au fost desființate.

Deoarece cu cavaleria se făcuse experiența că ulanii realizau de preferință servicii de cavalerie ușoară, a fost ordonată prin Înalțul decret din 6 mai 1851 transformarea regimentului de cavalerie ușoară în regiment de ulani și a fost refăcut doar al patrulea regiment ca regiment de Dragoni.

Școlile militare, care erau constituite odinioară din institute izolate au fost legate într-un sistem organic prin noua organizare din 12 februarie 1852 și completate. De acum înainte ele sau descompus prin transformarea caselor de educație a regimentelor în institute militare propriu-zise (case de educare a militarilor inferiori și superiori, institute pentru cadeți, academii militare) și institute militare înalte (Institutul de teorie militară, institutul central de echitație, Înalțul Curs de artilerie și geniu la academiile și școlile de război respective), cu hotărârea de a forma ofițeri ai tuturor armelor pentru ranguri înalte, dar de preferință pentru statul major general.

Căciulile de urs ale grenadirilor au fost înlăturate. În locul lor intră căciula de ulan de infanterie. Grenadierii se deosebeau de fusilieri de acum înainte doar prin sabia scurtă și grenadele de alamă la buzunarul de cartușe și aruncătoare. În caz de război cele 4 companii de grenadieri ale unui regiment se constituiau într-un batalion.

Infanteria de linie a fost adusă la 62 de regimente, și prin Înalta hotărâre din 27 decembrie 1859 la 80 de regimente.

La 18 februarie 1853 a fost încercat un atentat mișelesc asupra Majestății Sale Împăratului Franz Josef I, cu ocazia unei plimbări pe bastionul cetății din Viena de către Johann Libeny, o calfă de croitor născut la Csávár în Ungaria. Nelegiutul atentat a fost evitat în mod fericit de către însoțitorii Majestății Sale, adjutantul Maximilian O'Donnel și cetățeanul vienez Josef Ettenreich. După atentat, primele cuvinte ale Majestății Sale au fost: „Așa s-au manifestat și bravii mei soldați în Milano!” Ele sunt o frumoasă expresie a marelui respect al Majestății Sale pentru armată.

La 1 iulie a fuzionat ministerul de război în comandamentul militar superior. Agenții comandanților militari ai țării trecură la comandanții de armată.

În locul furierilor și servitorilor privați de până atunci, au fost sistematizate ordonanțele (manta albastru deschis cu gulere scrobite,

pantaloni albastru deschis, capă albastru deschis cu dungi roșii).

La 2 martie amiralul rus prinț Mentschikoff intră în haină de călătorie și cizme prăfuite în Divanul îmbrăcat de sărbătoare, și ceru în numele stăpânului său, a țarului Nicolae, stăpânul tuturor rușilor de la sultanul Abdul Medschid protectoratul peste creștinii ortodocși din imperiul otoman. Cererea a fost respinsă. La 7 iulie sosi prințului Michael Gortschakoff ordinul de a trece Prutul cu două armate a câte 40 000 de oameni conduse de generalii Lüders și Danneberg și de a ocupa Principatele Dunărene. La 4 octombrie Poarta declară război Rusiei. La 28 martie 1854 urmă din partea puterilor vestice, Anglia și Franța declarația de război către țarul Nicolae. Austria se menținu în expectativă. Se mulțumi cu constituirea unui corp de observație sub comanda mareșalului de infanterie Coronini spre Serbia în iarna lui 1854. În tratatul din 20 aprilie 1854 Austria și Prusia declarară că încercarea Rusiei de a-și alipi Principatele Dunărene înseamnă pentru ele stare de război. Sub înaltul ordin al generalului de artilerie Hess au mai fost mobilizate armata a 3-a (comandant: general de cavalerie, guvernator militar și civil al Ungariei, Arhiducele Albrecht), a 4-a (comandant: general de cavalerie Schlick) și o parte a armatei 1-a. După o întâlnire personală a Împăratului Franz Josef cu Împăratul Friedrich Wilhelm al IV-lea în Teșin a fost cerută la 10 iunie la Pressburg evacuarea Principatelor Dunărene. Austria încheie cu Poarta un tratat care o îndreptățește pentru ocuparea Principatelor Dunărene. Trupele imperiale ocupară succesiv Moldova și Valahia. Bătrânul conducător al trupelor ruse, prințul Paskewitsch își retrase trupele înapoi peste Dunăre și Prut. Moldova și Valahia au fost evacuate la mijlocul lui septembrie și au fost de acum înainte ocupate de trupele austriece. Austria era hotărâtă să întâmpine cu armele o nouă pătrundere a rușilor. Totuși, nu veni vreo contribuție activă a monarhiei noastre în războiul oriental. La 2 martie 1855 mândrul și încăpățânatul Nicolae I muri neașteptat de repede. Fiul și succesorul său Alexandru al II-lea continuă războiul. În mai sosi și corpul de ajutor sardinic, al lui Victor Emmanuel pentru alipirea la trupele puterilor vest-europene pe sângeroasele teatre de luptă din Crimeea. La 8 septembrie căzu Sevastopolul. La 30 martie 1856 se ajunse la o înțelegere la Paris, între cele 4 mari puteri Rusia, Anglia, Franța și Austria, cu Turcia, Prusia și

Sardinia, potrivit căreia era asigurată integritatea teritorială a Imperiului Otoman, Principatele Moldova, Valahia și Serbia erau puse, pe lângă suzeranitatea Turciei, încă sub protecția puterilor semnatare, a fost garantată egalitatea creștinilor cu mahomedanii de către toate Marile Puteri, Marea Neagră era declarată neutră și au fost închise porturile acesteia tuturor navelor de război în scopul înlăturării ponderii rusești în apele pontice.

La 24 aprilie 1854 Majestatea Sa Împăratul se căsătorii cu Înalta Sa Alteță Regală prințesa Elisabeth Eugenie Amalia, fica Alteței Sale Regale a Hertogului Maximilian Josef von Bayern.

Înaltul ordin scris din 15 ianuarie 1855 puse capăt influenței Majestății Sale Împărăteasa Elisabeta la amenda bătaii la stroy, a așa numitei treceri printre verigi.

Cu Înalta Hotărâre din 29 iunie a fost limitat dreptul comandanților de a aplica pedepse disciplinare prin lovituri de baston. Comandantul de regiment avea voie să adjucece doar 40 de lovituri de băț, comandantul de batalion 30, comandantul de companie 20.

La 1 iulie apărură o nouă lege a pedepsei militare care este astăzi încă în vigoare.

În anul 1856 se începu pentru prima dată plata salariilor ofițerilor în avans, în loc de devans cum era până acum.

În acest an infanteria a fost dotată cu arme cu capsule, sistem Lorenz-Wilkinson.

La 8 decembrie apărură în locul „cercurilor de recrutare” „cercurile de completare”. Monarhia a fost împărțită fără granițele militare în 64 de cercuri principale și 8 cercuri auxiliare.

În sensul „Statutului de organizare pentru armata cezaro-crăiască” din 25 ianuarie 1857 fiecare regiment de infanterie se compunea pe timp de pace dintr-un stat major cu 4 batalioane a câte o companie de grenadieri și 5 de fusilieri. În vreme de război se repartiza un batalion de depozit la 4 companii și la Înaltul Ordin special încă un batalion de grenadieri la 4 companii. În locul celor 4 locuri de caporal intrate la fiecare companie intrară 4 „conducători de grupă” cu distincțiile de până arunci ale plutonierului (3 stele de cârpă albă), în timp ce plutonierii obțineau încă o bordură subțire de mătase galbenă (cum se mai folosește și astăzi). Auditoriul păgubea caracterului ofițerului și a fost adăugat părților militare.

La 18 iunie Majestatea Sa Împăratul Franz Josef I sărbătorește la Viena centenarul fondării Ordinului Militar Maria Teresa, întemeiat de

către marea Împărăteasă în amintirea victoriei de la Kolin. Au fost prezenți toți membrii din țară ai Ordinului și mulți din armate străine.

Dar în strălucitorul cerc de eroi, care-l înconjură pe Înaltul Nostru Comandant Suprem lipsea cel mai vrednic dintre cei vrednici. Lipsea bătrânul mareșal Radetzky, ce-l mai vechi cavaler, pe care acest însemn de ordin militar îl împodobeau de 58 de ani. Din Verona, de pe patul său de suferință, mareșalul trimise bătrânilor săi frați de arme cel mai cald salut.

Sănătatea nu i-a mai revenit.

Neegalat în loialitatea față de comandantul său suprem ca și în dragostea sa față de armată, mareșalul Josef Radetzky von Radetz muri la 5 ianuarie 1858 la Villa Reale, la castelul imperial de la Milano, în al 92-lea an al vieții sale eroice plină de faimă, după ce Providența i-a îngăduit să dedice serviciului mai mult de 72 de ani sub domnia a cinci armate imperiale. Unul dintre cei mai mari comandanți de oști ai Austriei trecuse în neființă, unul dintre primii dintre aceia care au purtat departe străvechea glorie militară austriacă, peste mărcile monarhiei, și lui însuși i s-a creat valoarea cuvenită în cele mai îndepărtate zone. Și în timp ce aproape toți eroii dinaintea lui plăteau tributul lor naturii la intrarea în adâncă bătrânețe și cum soarele care apune abia dacă mai aruncă o lumină mată în jurul său, Radetzky a atins în al 81-lea an al vieții sale cea mai înaltă culme a celebrității. Surprins de revoluție în fruntea unui pâlț de armată luptând cu trădarea și cu slăbiciunea, fără bani și resurse, complet nepregătită pentru un război, atacat de întreaga Italie, el triumfă asupra tuturor dușmanilor săi. „Noroc bun, comandantul meu”, – strigă barda patrii – „Scoate sabia! Nu doar pentru glorie, de partea ta este Austria, noi ceilalți suntem ruine”. El și armata sa au fost bazele pe care clătinătorul tron habsburgic s-a înălțat din nou și strălucitor. „Credința ne-a făcut învingători”, astfel scria bătrâna mână; „căci doar din credință poate să încolțească un așa temerar și eu sunt mândru că Providența m-a selecționat pe mine, cel mai bătrân în armată, de a arăta lumii că credința trebuie să învingă. Toți șovăiau, toți dușmanii noștri anunțau jubiland moartea frumoasei Austrii. Ultima stâncă era armata și aceasta nu se clătina. În ea se încercară inutil valurile furiei distrugătoare și mai frumos decât niciodată urcă setaua Austriei din cea mai adâncă noapte”.

Încă în ziua morții lui Radetzky se dădu următorul ordin pe armată: „Voinței Atotputernicului I-a fost pe plac, ca pe cel mai bătrân veteran al armatei Mele, pe victoriosul ei comandant, cel mai credincios servitor al meu, pe Feldmareșalul Radetzky să-l cheme la El.

Gloria sa nemuritoare aparține istoriei. Totuși, cu aceasta numele său de erou va rămâne păstrat pentru totdeauna armatei mele și regimentul Meu al 5-lea de husari îl va purta de-acum înainte pentru totdeauna.

Pentru a da expresie durerii armatei care suferă laolaltă cu adâncă mea durere, ordon pe mai departe, ca în fiecare cazarmă militară să se țină pentru răposat un Te-Deum festiv și să fie ținut doliu de către întreaga mea armată și flotă de-a lungul a 14 zile. Toate stindardele și steagurile vor purta în această perioadă crep”.

Viena, 5 Ianuarie 1858

Franz Joseph

Nu doar Austro-Ungaria* ci și întreaga Europă plângea pierderea de neînlocuit. Din multe armate germane se grăbeau delegații de ofițeri spre Viena pentru a da în numele Germaniei dovada onoarei, pe care o dedicau și armatele străine eroului decedat. Mulți suverani germani au ordonat doliu trupelor lor. Armata rusă, căreia Radetzky îi aparținea ca feldmareșal și ca proprietar al unui regiment de husari, puseră un doliu de trei zile la ordinul Împăratului lor și mulți ofițeri ruși au participat la funerariile de la Milano și Viena.

Din comandamentul Corpului 2 de armată, maestrul de armată Fr. Gyulay, însoțit de peste 20 000 de oameni ai celor mai frumoase trupe, conducea cortegiul funerar pe străzi spre domul milanez. Mai mulți arhiduci, 40 de generali și peste 100 de ofițeri urmau sicriul. Transportarea corpului de la Milano la Viena a urmat pe un dric special proiectat pentru aceasta. Soldații tuturor trupelor armatei italiene împodobiți cu medalii l-au însoțit pe răposatul erou spre Viena.

La ordinul imperial sicriul a fost întâmpinat în toate garnizoanele militare de către corpul ofițeresc și o companie de onoare.

Pe 17 ianuarie, cortegiul funerar sosi la Viena.

În ziua următoare, la orele 11 ale amiezii, cortegiul trecu poarta Arsenalului și a fost condus pe glacis de o companie de onoare și de o

* Întrucât autorul a scris această lucrare la 1906, uită probabil neintenționat că la data morții lui Radetzky nu exista încă Monarhia Austro-Ungară.

brigadă de cavalerie, unde întreaga garnizoană și un număr imens de ofițeri autohtoni și străini au acordat un ultim onor nemuritorului Mareșal.

Cea mai mare onoare i se făcu eroului întors acasă, când s-a așezat Majestatea Sa Împăratul și Regele Franz Josef I în persoană cu sabia scoasă, în fruntea trupelor pornite în marș. Stăpânul Austro-Ungariei își conduse cel mai credincios slujitor la mormânt. Trupele prezentară armele, drapelele cu crep se aplecau spre pământ, începu marșul de tristețe Radetzky, și Împăratul își coborî în adâncă tristețe sabia. Întreaga Austro-Ungarie simți ce-a pierdut. Cortegiul funerar se îndreptă spre biserica mitropolitană Sf. Stefan unde continuă binecuvântarea festivă. Apoi se merse spre gara de nord. Sicriul a fost mutat pe vagonul mortuar în timp ce trupele au tras trei salve de înmormântare. Majestatea Sa și-a coborât încă odată sabia în mișcare adâncă, în vreme ce corpul trecea prin fața sa.

Învelișul mortuar al Mareșalului a fost așezat în Wetsdorf, între Stokerau și Maisau.

La 21 august seara avu loc nașterea prințului moștenitor Arhiducele Rudolf Franz Karl Josef. Majestatea Sa binevoind în ziua următoare să numească pe prințul moștenitor ca titular colonel al Regimentului 19 infanterie de linie. „Vreau, ca fiul dăruit prin grația divină să aparțină de la intrarea sa în această lume bravei mele armate” (Ordin de armată dat la Schönbrun, 22. august).

În legătură cu introducerea unui nou etalon monetar, a „etalonului austriac” în locul „monedei convenționale” de până atunci, stă o nouă reglementare a salariilor în armată. Reforitor la salariile ofițerilor și soldaților trupei, vezi anul de fondare al Regimentului 1860.

Deja la Congresul de pace de la Paris (1856) marele om de stat Camilo Cavour primul ministru și consilier al lui Victor Emanuel a adresat Marilor Puteri cererea de a elibera Italia de sub jugul străin și de a recunoaște unitatea și independența națională a acesteia. În ciuda simpatiei Fraței și Angliei, care și-a asigurat mica Sardinie prin ajutorul său în războiul Crimeii, cererea lui Cavour în fața Congresului nu află nici o atenție. Totuși ea constituie pe mai departe programul politic al tuturor partidelor naționale italienești din Alpi până în sudul Siciliei. Peste întreaga peninsulă au fost organizate societăți, a căror străduință vizau alungarea micilor prinți dependenți de Austria, ca și independența și autogovernarea Italiei. Alierea mcreu crescândă în peninsula con-

strânse casa domnitoare de Savoya-Piemont ca singură dinastie autohtonă de a se pune în fruntea mișcării naționale dacă nu voia să piardă conducerea năzuințelor populare în favoarea partidelor radicale. Situația tensionată a lucrurilor excludea o aplanare pașnică a contradicțiilor. Războiul era doar o problemă de timp. Austria se afla acum izolată. Atitudinea sa în războiul oriental i-a atras dușmănia Rusiei, fără a-și câștiga prietenia puterilor vestice. Interesul Angliei pentru unificarea Italiei se făcu cunoscut tare și pe șleau. Gândurile lui Napoleon al III-lea erau îndreptate spre nimicirea puterii și preponderenței Austriei în Italia. Adâncă neîncredere și rivalitatea înrădăcinată a Prusiei ca și pluriconducerea care cădea greu federației germane excluderă gândurile susținerii din partea imperiului german.

Austria și Sardinia se înarmară cu toate forțele. Încercările de mediere din partea Angliei, Franței și Prusiei rămăseseră lipsite de succes.

La 23 aprilie 1859 cabinetul vienez dădu un ultimatum celui sard, în care era expusă cerința demobilizării armatei și dizolvarea Corpului de voluntari în trei zile. Torino a refuzat. Pe 29 și 30 aprilie maestrul de infanterie Gyulay trecu Ticino.

Napoleon aranjă lucrurile astfel încât Austria să fie nevoită să înceapă ostilitățile. Într-un manifest de război el învinovăți Monarhia de ruperea păcii și își impuse ca obligație de a se opune autorității Austriei.

Războiul începu.

Norocul în război era potrivit armatei austriece. S-a ajuns la aparența că spiritul lui Radetzky s-a despărțit de armată și succesul militar al Austriei a coborât în mormânt odată cu bătrânul Feldmareșal victorios.

La Magenta (4 iunie) și Solferino (24 iunie) francezii reputară victoria.

La 8 iulie se ajunse la încheierea unui armistițiu la Villafranca, căreia îi urmă la 11 iulie pacea preliminară de la Villafranca și pe 10 noiembrie tratatul definitiv de pace de la Zürich.

Austria cedă țara lombardă, pentru a cărei posesiune a curs deja mult sânge, cu excepția Mantuei și Pecirei, lui Napoleon, care le schimbă contra Savoyei și Nizzei, de la Sardinia.

Influența decisivă de până atunci a imperialelor în Peninsula apeniună s-a rupt și s-a pus baza unificării statale a Italiei.

După încheierea păcii, Majestatea Sa Franz Josef I se îngriji să facă cunoscut oștirii următorul Ordin pe armată:

„Bazat pe bunul meu drept, am intrat în luptă pentru reluarea tratatelor, bazându-mă pe însuflețirea popoarelor mele, pe vitejia armatei mele și pe aliații naturali ai Austriei.

Mi-am găsit popoarele pregătite pentru orice sacrificiu; luptele sângeroase au arătat din nou lumii curajul eroic și disprețul față de moarte al bravei Mele armate, care luptând în inferioritate, după ce mii de ofițeri și soldați și-au pecetluit cu moartea loialitatea privind bucuroși în față continuarea luptei fără a conțeni în putere și curaj.

Fără aliați, cedez doar în fața raporturilor nefavorabile ale politicii, aliați a căror obligație față de mine mai ales este, de a nu considera ca inutil sângele soldaților mei ca și sacrificiul popoarelor mele.

Din toată inima, mulțumesc armatei mele; ea mi-a arătat din nou că mă pot baza pe ea necondiționat în viitoarele bătălii.”

Verona, 12 iulie 1859

Franz Joseph

La 22 ianuarie 1851 a fost desființat și regimentul grăniceresc de la Năsăud, prin rescript imperial. Vestea a provocat o mare dezamăgire

în rândul locuitorilor districtului, care luptaseră de partea Casei Imperiale în ultimul război și se arătaseră fideli acesteia ca de fiecare dată. Li s-au spulberat prin aceasta numeroase speranțe de mai bine, mulți având în continuare de suferit de pe urma situației grele provocate de revoluție. În semn de mulțumire pentru serviciile aduse, Împăratul le conferi dreptul de a se folosi în continuare de munții revendicați, ca și de alte surse și venituri din averile pe care le posedau până atunci. Dar aceste prevederi n-au fost respectate, bunurile grănicerești fiind luate mai târziu de către stat (fisc), ceea ce a dus la înrăutățirea permanentă și treptată a situației sociale și economice a locuitorilor acelor zone. Dar, în urma numeroaselor petiții și permanentelor delegări, Curtea Imperială a aprobat înființarea, în 1861, a Districtului autonom al Năsăudului.

Prin desființarea Regimentului II de graniță de la Năsăud, s-a încheiat o perioadă palpitantă și frumoasă din istoria acelor ținuturi, care perioadă a fost una extrem de interesantă pentru populația românească a zonei, grănicerii având o situație aparte în comparație cu ceilalți români din Transilvania, meritele lor pe câmpul de luptă fiind răsplătite de către Suveranii austrieci.

Zusammenfassung

Militärische Neuerungen und wichtigere Ereignisse im Leben der österreichischen Armee in der Zeitspanne 1849-1859 wiedergespiegelt in der Monographie „Geschichte des k.u.k. Infanterieregiments nr. 63” von Michael Schneider

Michael Schneider erzählt uns über die militärische Reform des österreichischen Heers, über das neue Rekrutierungssystem, über die neuen Uniformen der Mannschaft und Offizieren, über das neue Belohnungssystem. Eine große Teil des Abschnittes wurde dem großen Feldmareschal Radetzky gewidmet. Schneider betrachtete ihn als einen den größten Kämpfer der Neuzeit. In der dritten Teil handelt sich um die Kriege mit Italien und Frankreich, am Ende deren Österreich besiegt wurde.

Der II. rumänische Grenzregiment wurde am 11. August 1851 abgeschafft, nachdem ertreu dem Österreichischen Haus wurde. Der österreichische Heer ist reformiert, auch die Grenzregimenten aus Siebenbürgen, deren Bewohner die wirtschaftlichen, sozialen und militären Folgen der Reform zu leiden hatten.

Dorin Ioan Rus
Muzeograf, Muzeul de Istorie Mureș
Tg. Mureș, Str. Horea, nr. 24
Tel. 065/136987
Tg. Mureș